

MONITOR GOSPODARCZY INSTYTUTU ZACHODNIEGO

10/2025
5.12.2025

*Redakcja:
dr Piotr Andrzejewski*

SYTUACJA EKONOMICZNA W NIEMCZECH – październik 2025 r.

W trzecim kwartale 2025 r. gospodarka Niemiec pozostawała w stagnacji – PKB nie wzrósł względem poprzedniego kwartału, a w ujęciu rocznym odnotowano jedynie niewielki przyrost. Wsparciem były inwestycje krajowe i usługi, natomiast przemysł i budownictwo nadal osłabiały koniunkturę. Eksport, mimo chwilowego odbicia we wrześniu, pozostaje pod presją polityki handlowej USA i globalnych napięć, a zamówienia zagraniczne w ujęciu kwartalnym zmniejszyły się. Produkcja przemysłowa odbiła we wrześniu po wcześniejszych spadkach, szczególnie w motoryzacji, lecz trend pozostaje słaby, zwłaszcza w branżach energochłonnych. Konsumpcja prywatna i handel detaliczny wykazują oznaki stagnacji, a nastroje konsumentów pogarszają się pod wpływem obaw o inflację i rynek pracy. Inflacja utrzymuje się na umiarkowanym poziomie nieco powyżej 2%, z silniejszym wzrostem cen usług niż towarów. Rynek pracy nie notuje wyraźnej poprawy – zatrudnienie i popyt na pracę są niewielkie, a redukcje etatów w przemyśle i handlu trwają. Nadal utrzymuje się wysoka liczba upadłości przedsiębiorstw, stanowiąc odzwierciedlenie trudnych warunków gospodarczych i rosnących kosztów prowadzenia działalności. Warto dodać, że w październiku handel międzynarodowy wyraźnie tracił dynamikę, co w połączeniu z wysokimi cenami i niepewnością polityczną pogłębia ryzyko dla niemieckiej gospodarki.

[Die wirtschaftliche Lage in Deutschland in November 2025](#)

ANALIZY

🕒 Agenda wzrostu dla Niemiec

6 października 2025 r. Rada Ekspertów Ekonomicznych przedstawiła raport „Wachstumsagenda für Deutschland” (Agenda wzrostu dla Niemiec), który diagnozuje sytuację gospodarczą Niemiec oraz wskazuje kierunki działań, które mają przywrócić krajowi dynamikę wzrostu. Autorzy podkreślają, że od 2021 r. gospodarka niemiecka praktycznie nie rośnie – poziom PKB pozostaje na poziomie sprzed pandemii, podczas gdy inne duże gospodarki, jak amerykańska czy francuska, odnotowały zdecydowane wzrosty. W porównaniu z sąsiadami – Holandią, Danią czy Szwajcarią – Niemcy wyraźnie tracą dystans, co wynika zarówno z niższego wzrostu, jak i słabszej jakości infrastruktury.

Według ekspertów jednym z kluczowych problemów jest strukturalna zmiana gospodarki. Udział przemysłu w tworzeniu PKB maleje, a zwiększa się znaczenie usług, jednak są to głównie sektory publiczne, zdrowotne i opiekuńcze, które nie generują wysokiej produktywności. W przeciwieństwie do USA, gdzie rozwój usług napędzają innowacyjne branże technologiczne, w Niemczech brakuje

dynamicznie rozwijających się sektorów zdolnych do kreowania nowych produktów i technologii. Dodatkowym obciążeniem jest demografia – starzenie się społeczeństwa i odchodzenie pokolenia baby boomers ogranicza zasoby pracy. Równocześnie prywatne inwestycje pozostają na niskim poziomie, co pogłębia stagnację.

Autorzy zwracają uwagę na kilka głównych przyczyn tego stanu rzeczy. Po pierwsze, Niemcy cierpią na deficyt innowacyjności – liczba dużych start-upów jest niewielka, a bogactwo częściej pochodzi z dziedziczenia niż z przedsiębiorczości. Wydatki na badania i rozwój w sektorze prywatnym są znacznie niższe niż w USA (1,2% PKB vs. 2,3%), a struktura inwestycji koncentruje się na średnich technologiach, zwłaszcza w motoryzacji, zamiast na przełomowych rozwiązaniach w dziedzinie oprogramowania czy sztucznej inteligencji. Raport mówi wręcz o tkwieniu w „**pułapce średnich technologii**”.

Po drugie, w ocenie raportu, gospodarka obciążona jest nadmiarem regulacji i biurokracji. Zbyt częste wprowadzanie nowych przepisów, skomplikowane prawo pracy, restrykcyjne regulacje środowiskowe i budowlane oraz ograniczenia w zakresie ochrony danych utrudniają rozwój przedsiębiorstw i odstraszały inwestorów. Po trzecie, polityka gospodarcza zbyt mocno koncentruje się na wspieraniu dużych, tradycyjnych firm, zamiast stwarzać warunki dla nowych sektorów. Wysokie koszty energii i rezygnacja z energii jądrowej dodatkowo osłabiają konkurencyjność. Wreszcie, jak zauważają eksperci, rynek mieszkaniowy, rynek pracy i system socjalny pozostają nieefektywne i wymagają reform.

W części dotyczącej rozwiązań autorzy proponują ordoliberalną agendę wzrostu. Podstawą ma być wzmocnienie innowacji i przedsiębiorczości poprzez dopuszczenie naturalnego procesu zmian strukturalnych, ograniczenie państwowej ingerencji w wybór technologii oraz skoncentrowanie wsparcia na badaniach podstawowych i doskonałości naukowej. Ważne jest także stworzenie kultury akceptacji ryzyka i wspieranie nowych przedsiębiorców.

Drugi filar stanowić mają inwestycje publiczne – powinny być ukierunkowane na infrastrukturę w sposób przejrzysty i efektywny, bez wypierania prywatnych nakładów. Według ekspertów w obszarze obronności należy wspierać technologie podwójnego zastosowania i transfer wiedzy do gospodarki cywilnej. Trzecim elementem jest systematyczna deregulacja. Autorzy postulują wprowadzenie zasady, że każda regulacja musi być uzasadniona, a ciężar dowodu powinien spoczywać na państwie. Należy ograniczyć przerost przepisów w prawie pracy, budownictwie, ochronie środowiska i danych, a także skończyć z praktyką nadmiernego rozszerzania unijnych regulacji.

Czwartym obszarem są reformy systemu socjalnego. Konieczne jest dostosowanie wieku emerytalnego do zmian demograficznych oraz wzmocnienie mechanizmów stabilizujących finanse systemu. Tylko w ten sposób można zapewnić trwałość i równowagę finansową w obliczu starzenia się społeczeństwa.

Podsumowując, w raporcie wskazano pięć głównych dźwigni nowego modelu wzrostu: innowacje i przedsiębiorczość, mobilność zasobów pracy i kapitału, efektywne inwestycje publiczne,

deregulację oraz reformę systemu socjalnego. Autorzy podkreślają, że bez reform Niemcy nie odzyskają dynamiki gospodarczej i nie sprostają wyzwaniom demograficznym, technologicznym i geopolitycznym.

→ [Eine Wachstumsagenda für Deutschland](#)

WIADOMOŚCI

🕒 Dalsze problemy Volkswagena

Jak podał dziennik „Frankfurter Allgemeine Zeitung” producent samochodów Volkswagen ciągle zmaga się z poważnym kryzysem. Szczególnie dotyczy to zakładu produkcyjnego w saksońskim Zwickau, który był pierwszym całkowicie przestawionym na produkcję aut elektrycznych. Z powodu słabego popytu linie produkcyjne stoją, a podobne przerwy szykują się w innych fabrykach – w Emden i Osnabrück. Na zjawisko „stop and go” złożyła się nie tylko słaba koniunktura, ale także dodatkowo obniżenie jej przez czynniki globalne, takie jak amerykańskie cła. Kontekst globalny również nie napawa optymizmem. Po okresie boomu po pandemii, gdy brakowało chipów i ceny aut rosły, nastąpiło gwałtowne załamanie. W USA produkcja spada, w Chinach dominują lokalni producenci, a w Europie słabnie dynamika elektromobilności. Swoje inwestycje wstrzymują także inni producenci, w tym BMW. Sytuacja wywołuje nerwowość wśród saksońskich polityków, którzy obawiają się dyskusji o zamykaniu zakładów. Premier Kretschmer (CDU) odwiedził zakład w Zwickau, ale nie rozwiązało to problemów strukturalnych, a kompromis sprzed roku – redukcja dziesiątek tysięcy miejsc pracy bez zamykania niemieckich fabryk – okazuje się niewystarczający. Problemy VW dotyczą także innych zakładów tworzących podzespoły w Kassel, Salzgitter czy Chemnitz.

→ [Frankfurter Allgemeine Zeitung, Die Misere der VW-Werke](#)

🕒 Jak Niemcy zyskają na umowie z Mercosur?

Jak podaje dziennik „Handelsblatt” niemiecki przemysł maszynowy znalazł się pod silną presją, głównie z powodu niepewnej polityki celnej USA. Według danych Niemieckiego Związku Maszyn i Instalacji (VDMA) zamówień jest mniej o 7% w porównaniu z rokiem ubiegłym – krajowych o 5%, zagranicznych o 8%. Branża zatrudniająca około miliona osób i uznawana za filar niemieckiej gospodarki doświadcza dużych wahań: w pierwszych ośmiu miesiącach bieżącego roku czterokrotnie notowano wzrosty i tyle samo razy spadki, co wskazuje na duży poziom niepewności i zawirowań globalnych. Ponadto struktura zamówień pokazuje wyraźne różnice regionalne. Podczas gdy wielkość zamówień z krajów strefy euro zwiększyła się o 12%, to z państw spoza euro jest mniejsza aż o 15%. VDMA wskazuje, że amerykańskie cła i nieprzewidywalna polityka handlowa USA wywołują ostrożność klientów i ograniczają chęć zawierania nowych kontraktów. Perspektywy

dla sektora pozostają niestabilne, a prognoza produkcji na 2025 r. została obniżona z –2% do –5%, co odzwierciedla narastający sceptycyzm i brak wyraźnego ożywienia. Dopiero w 2026 r. VDMA spodziewa się niewielkiego wzrostu o 1%. W opinii „Handelsblatt” odbudowa niemieckiego przemysłu maszynowego będzie powolna i obarczona ryzykiem, a globalne napięcia handlowe pozostają kluczowym czynnikiem hamującym rozwój.

[Handelsblatt, US-Zölle setzen deutschen Maschinenbau unter Druck](#)

🕒 **Handel z Rosją pomimo sankcji**

Według dziennika „Die Welt”, powołującego się na dane Komisji Wschodniej Niemieckiej Gospodarki (Ost-Ausschuss), w 2025 r. niemieckie firmy wyeksportowały do Rosji towary o wartości 4,9 mld euro, mimo obowiązujących sankcji po agresji na Ukrainę. Import z Rosji do Niemiec wyniósł w tym samym okresie 847 mln euro (były to głównie metale, nawozy i żywność). Odpowiadając na pytanie o tę kwestię, Ministerstwo Gospodarki i Energii podkreśliło, że sankcje nie oznaczają pełnego embarga – część ograniczeń ma formę ceł i kwot, które w przypadku stali przewidują czasowe wyjątki. Rząd zapowiada ich likwidację lub redukcję przed 2028 r., aby uszczelnić system.

Eksport do Rosji obejmuje przede wszystkim leki, sprzęt medyczny i inne dobra humanitarne niepodlegające restrykcjom. Należy jednak zauważyć, że wymiana handlowa z Rosją od 2022 r. znacząco spadła. Ost-Ausschuss wskazuje, że na tle tego zjawiska rośnie znaczenie Europy Środkowo-Wschodniej, zwłaszcza Polski. Do końca sierpnia 2025 r. niemiecki eksport do Polski zwiększył się o 5,2%, osiągając wartość 65,4 mld euro. Polska utrzymała pozycję czwartego najważniejszego rynku eksportowego Niemiec, wyprzedzając Chiny i powiększając przewagę do niemal 11 mld euro.

Łącznie handel Niemiec z krajami Europy Środkowej, Wschodniej i Azji Centralnej wzrósł o 2,5%, do prawie 364 mld euro. Eksport zwiększył się o 2%, a import także zanotował wzrost – z zaznaczeniem dominującej roli Polski i Czech. Jak podkreśla Michael Harms z Ost-Ausschuss, to właśnie państwa Europy Środkowej i Południowo-Wschodniej stanowią dziś kluczowe filary niemieckiej gospodarki eksportowej.

[Die Welt, Trotz EU-Sanktionen – Deutschland macht Milliardenengeschäfte mit Russland](#)

KALENDARIUM

DATA	MIEJSCE	WYDARZENIE
01.10.2025	Berlin	Rząd federalny przyjął projekt ustawy o przyspieszeniu rozwoju produkcji wodoru. Ustawa ma przyspieszyć i zdigitalizować procedury zatwierdzania projektów wodorowych.
06.10.2025	Berlin	Rada Naukowa Federalnego Ministerstwa Gospodarki i Energii opublikowała raport ekspercki zawierający propozycje dotyczące programu rozwoju Niemiec.
06.10.2025	Berlin	Federalne Ministerstwo Gospodarki i Energii (BMWE) rozpoczęło procedurę przygotowawczą do przetargu na kontrakty różnicowe CO2 w 2026 r. Za pomocą tych kontraktów BMWE wspiera inwestycje energochłonnych sektorów przemysłu w przyszłościowe, niskoemisyjne procesy produkcyjne, w tym w sektorze chemicznym, celulozowo-papierniczym, hutniczym, metalowym, cementowo-wapienniczym, ceramicznym, szklarskim i gipsowym.
08.10.2025	Berlin	Rząd federalny zaakceptował projekt nowelizacji ustawy o zamykaniu elektrowni węglowych. Dzięki nowelizacji rekompensaty za przyspieszone wycofywanie węgla będą mogły zostać zatwierdzone zgodnie z przepisami dotyczącymi pomocy publicznej.
14.10.2025	Berlin	Federalne Ministerstwo Gospodarki i Energii oraz Federalne Ministerstwo Cyfryzacji i Modernizacji Państwa wspólnie zaprezentowały inicjatywę de:hub, której celem jest dalsze zacieśnianie współpracy między MŚP, start-upami, instytucjami badawczymi i decydentami politycznymi. Na wsparcie mogą liczyć sektory FinTech, InsurTech, AI, cyberbezpieczeństwo, fotonika oraz logistyka.
15.10.2025	Berlin	Rząd federalny przyjął dokument strategiczny: „Strategia Mikroelektroniki Rządu Federalnego: Badania, Wykwalifikowani Pracownicy i Produkcja dla Ekosystemu Mikroelektroniki w Niemczech”.
20.10.2025	Luksemburg	Ministrowie energii UE uzgodnili zakaz importu rosyjskiego gazu do UE. Przepisy uzgodnione w ramach RepowerEU przewidują stopniowe wstrzymanie importu gazu i LNG z Rosji do UE: do połowy czerwca 2026 r. w przypadku istniejących umów krótkoterminowych. Całkowity zakaz zostanie wprowadzony od 1 stycznia 2028 r., również w odniesieniu do istniejących umów długoterminowych.
20.10.2025	Berlin	Sekretarz stanu Gitta Connemann wzięła udział w szczycie ds. przyszłości sektora kultury i sektora kreatywnego, w którym uczestniczył też minister stanu ds. kultury i mediów Wolfram Weimer.

20.10.2025	Berlin	Federalna Minister Gospodarki i Energii Katherina Reiche wraz z parlamentarną sekretarzem stanu oraz pełnomocnik rządu federalnego ds. MŚP Gittą Connemann spotkały się z przedstawicielami 50 stowarzyszeń reprezentujących małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) w celu wymiany poglądów. Wydarzenie to zapoczątkowało proces dialogu „Konkurencyjność dla MŚP”.
21.10.2025	Wolgast, Rostock	Koordynator rządu federalnego ds. gospodarki morskiej Christoph Ploß udał się z wizytą do Meklemburgii-Pomorza Przedniego z zamiarem przeprowadzenia rozmów w firmach i instytucjach z sektora morskiego i turystycznego.
21.10.2025	Berlin	Minister Katherina Reiche spotkała się z radą doradczą ds. przemysłu obronnego i bezpieczeństwa. W skład rady wchodzi Moritz Schularick, René Obermann, Nico Lange oraz Jürgen-Joachim von Sandrart. Rozmowy dotyczyły sposobu wsparcia przez sektor wzrostu gospodarczego.
23.10.2025	Berlin	Minister gospodarki Katherina Reiche oraz indyjski minister handlu i przemysłu Piyush Goyal omówili stan trwających negocjacji w sprawie wolnego handlu między UE a Indiami. W 2024 r. wolumen wymiany handlowej między Niemcami a Indiami wyniósł 30,8 mld euro.
24.10.2025	Kijów	Minister Katherina Reiche udała się na Ukrainę w celu omówienia niemiecko-ukraińskiej współpracy w sektorze energetycznym i obronnym.
27.10.2025	Berlin	W Ministerstwie Gospodarki i Energii odbyło się pierwsze z pięciu posiedzeń 15-osobowej komisji ekspertów „Konkurencja i sztuczna inteligencja”. Komisja opracuje rekomendacje dotyczące działań w kluczowych kwestiach na styku konkurencji i sztucznej inteligencji.
24.09.2025	Berlin	Ministerstwo Gospodarki i Energii rozpoczęło drugi nabór wniosków dotyczących międzynarodowych projektów wodorowych. Firmy mogą otrzymać do 30 mln euro na projekt.
24.09.2025	Berlin	Prognos AG i Centrum Europejskich Badań Ekonomicznych ZEW – Leibniz przedstawiły raport ewaluacji pomocy gospodarczej w czasie pandemii koronawirusa. Raport potwierdził skuteczność i opłacalność programów.
29.10.2025	Toronto	Minister gospodarki Katherina Reiche i minister środowiska Carsten Schneider udali się na spotkanie ministrów energii i środowiska państw G7. Dyskutowano kwestie ochrony środowiska morskiego, zrównoważonego finansowania, sztucznej inteligencji i badań nad energią. W programie spotkania znalazła się również kwestia bezpieczeństwa energetycznego Ukrainy.